

Täysistunto

Torstai 15.9.2016 klo 16.00—18.10

2.2. Suullinen kysymys yritystuista (Ville Niinistö vihr)

Suullinen kysymys SKT 83/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Niinistö.

Keskustelu

16.28 **Ville Niinistö vihr:** Arvoisa puhemies! Maailmantalous uudistuu kovaa vauhtia, ja valtaosa kasvusta tulee tätä nykyä uusista, puhtaista ympäristöratkaisuksista ja palvelutalouden kasvusta. Naapurimaamme Ruotsin vienti on kasvanut juuri palvelualoilla lähes puolella viimeisen viiden vuoden aikana, ja se on Ruotsin kasvun avain. Suomessa hallitus antaa edelleen erittäin paljon tehostuksia yritystutkii siihen, että pysytään mieluummin vanhassa elinkeinorakenteessa kuin uudistetaan sitä.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on kritisoinut jo aiempia yritystutkii. Kesäkuussa he arvioivat, että raskaan teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmä ei ole parantanut raskaan teollisuuden kilpailukykyä ja valtio menettää vuosittain 200 miljoonaa euroa verotuloja saamatta vastinetta, ja samaan aikaan se on poistanut kannustimen ottaa käyttöön kotimaista uutta, puhdasta energiatehokkuusteknologiaa. Nyt te olette lisäämässä tällaisia yritystutkii sen sijaan, että niitä vähennetään, kun otatte uuden päästökaupan kompensatiotuen käyttöön. Valtiovarainministeri Orpo, miksi reilun markkinatalouden ja edelläkävijämarkkinoiden luomisen sijaan te tuette vanhaa yritysrakennetta tehottomilla yritystuilla?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministereistä ilmeisesti ministeri Mykkänen on lähinnä tämän kysymyksen ydintä. Eli ministeri Mykkänen.

16.29 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän päästökaupakompensatioon, niin päästökaupan tarkoitushan ei ole nostaa teollisuuden sähkön hintaa, vaan kannustaa tuottamaan energiaa hiilen ja öljyn ja kaasun sijaan puhtaalla vaihtoehdolla, ja siihen mekanismiin tämä meidän energiariippuvaisimpien teollisuusalojen rahallinen kompensatio ei mitenkään vaikuta: ilmastotavoitteet pysyvät täysin samoina, ja tämä kompensatio tulee päästökauppatuloista sinänsä tähän.

Viittasitte tässä Ruotsiin, muihin edelläkävijämaihin, kuten Saksaan. Suurin osa Euroopan unionin jäsenmaista, jotka kuuluvat tähän samaan päästökaupparjestelmään, johon valitettavasti kaikki maailman maat eivät vielä kuulu, käyttää samantyyppistä kompensaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

tiota, jonka me vasta nyt, viimein, otamme käyttöön, muun muassa Saksa, joka on ehkä energiavallankumouksen kärkimää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.30 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Mykkänen rajoitti vastauksensa vain tähän yhteen tukeen. Tosiasiassa raskas teollisuus saa yhteensä noin 600 miljoonan euron edestä vuosittain erilaisia verotukia, ja Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen talousasiantuntijat ovat pitäneet niitä tehottomina tukina, jotka eivät paranna kilpailukykyä. He ovat sanoneet tästä uudesta tuesta myös näin: "Yritysten todellisiin tuotantopäätöksiin perustuvissa tutkimuksissa ei ole löytynyt tutkimusnäyttöä, että hiilivuotoriskiä olisi edes olemassa. Siinä mielessä tämä ei ole millään tavalla perusteltua julkisten varojen käyttöä lisätä näitä tukia." Ne vain poistavat kannustimen ottaa käyttöön uutta energiateknologiaa. Ja kysymys on huomattavasti laajempi. Siis samana aikana, kun hallitus leikkaa tämän 600 miljoonan euron edestä ihmisten sosiaaliturvasta ja koulutuksesta, tällä rahalla se tehottomasti pönkittää sitä, että älkää vain vähentäkö omia ympäristöpäästöjänne, älkää ottako suomalaista teknologiaa käyttöön. Eikö kannattaisi uskoa markkinatalouteen tehottoman valtion sotkeentumisen sijaan, jossa valtio itse asiassa estää uusiutumista (Puhemies koputtaa) eikä edistä sitä? Ministeri Orpo, budjetista vastaavana ministerinä toivon teiltä vastausta.

16.31 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Niinistö tietää, Suomessa on jo pitkään tehty energiapolitiikkaa, jossa on kuitenkin ympäristön saastuttamista verotettu koko ajan enemmän ja enemmän, ja tätä linjaa on myöskin hallitus jatkanut. Mutta mitä tulee teollisuuden tukemiseen, minusta tässä kokonaisuudessa, johon tekin viittaatte viisaasti, kannattaa ottaa huomioon, mikä meidän työllisyystilanne oikeasti tällä hetkellä on. Minä en ainakaan haluaisi ottaa myöskään sitä riskiä, että me tällä hetkellä tekisimme ratkaisuja, jotka nostaisivat meidän teollisuutemme kustannuspohjaa niin paljon, että se vaarantaisi niitä työpaikkoja, jotka meillä on tällä hetkellä. Minä en haluaisi sitä riskiä ottaa. Mutta siellä taustalla on, kuten tiedätte, myöskin runsaasti ratkaisuja, jotka ovat varmasti ilmaston ja ympäristön kannalta oikeasuuntaisia.

16.32 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samalla tavalla kuin ennen vaaleja kaikki puolueet totesivat, että koulutuksesta ei pidä leikata enää, sen jälkeen kuitenkin on leikattu valtavasti uuden hallituksen toimesta, samalla tavalla ennen vaaleja kaikki totesivat, että tehottomista yritystuista on voitava tinkiä, kun rahasta on tiukkaa. Ottamatta nyt kantaa sitten VATTin tutkimuksiin siitä, kuinka tehottomia nämä hallituksen nyt esittämät keinot ovat, joka tapauksessa kysyn arvoisalta pääministeriltä: kun resurssit ovat vähissä, me tarvitsemme uusia innovaatioita, me tarvitsemme innovaatioita, joilla energiaa säästetään entistä enemmän, joilla tuotteita tuotetaan entistä puhtaammin, ja kuten edustaja Niinistö totesi, tämä markkina on kuitenkin se, joka globaalisti kasvaa kaikista eniten, niin pitäisikö meidän suunnata nämä vähät resurssit kuitenkin sellaisille aloille, sellaiseen yritystoimintaan, jolla on todella pitemmälläkin aikavälillä tulevaisuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri ilmeisesti haluaa vastata.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

16.33 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nämä kysymykset tietysti ovat ministeri Rehnin alueella, joka nyt ei ole täällä vastaamassa, mutta hallitus on tehnyt valtavan määrän toimenpiteitä, jotka tähtäävät puhtaan energian ja cleantechin eteenpäinmenemiseen. Meillä on tulossa ilmasto- ja energiastrategia, ja otamme siellä erittäin kovat tavoitteet ja haasteet. Me tiedämme, että suomalainen teollisuus nimenomaan tällä alueella voi antaa myöskin maailmalle ilmastonmuutokseen paljon. Meillä on paljon annettavaa maailmalle, ja kun ilmasto- ja energiastrategia aikanaan tulee eduskunnan käsittelyyn, näette sen konkretian tason, millä ehdotuksia tulemme tällä alueella tekemään.

16.34 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se ei ole yllätys, että vihreitä eivät kiinnosta suomalaiset työpaikat, (Välihuutoja vihreiden ryhmästä) mutta jollakin tapaa se on pieni yllätys, että ne eivät myöskään kiinnosta vasemmistoliittoa. Tässä nyt ei ollut sosialidemokraattien puhetta välissä, mutta toivon, että ainakin demareita kiinnostavat suomalaiset työpaikat.

Tässä teollisuuden kompensaatiossa on kysymys siitä, että suomalainen teollisuus säilyttää kilpailukyvyn. Muun muassa Puola kompensoi sataprosenttisesti omaa teollisuuttaan, joka käyttää fossiilisia polttoaineita. Suomi on tässä pikkusen mukana, me tuemme ainoastaan 50 prosenttia. Mutta tarkoitus on säilyttää suomalaiset työpaikat. Tästä on kysymys. On väärin tätä kompensaatiotukea, mikä teollisuudelle annetaan, verrata mihinkään sosiaaliturvajärjestelmään tai mihinkään muuhun. Kysymys on nimenomaan suomalaisista työpaikoista. Kysyisinkin ympäristöministeri Tiilikaiselta: ovatko nyt selvinneet laskuperusteet tälle EU:n ilmastopäästöjen taakanjaolle EU:n sisällä?

16.35 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki laskentaperusteet eivät varmasti ole vielä selvinneet, mutta samalla kun Pariisin ilmastopöytäkirjan mukaisesti maailmassa mennään kohti ilmastoystävällisempää politiikkaa ja EU toteuttaa tuota omaa lupaustaan 40 prosentin päästövähennyksistä, Suomi on siinä etupainotteisesti ja aktiivisesti mukana hallitusohjelmamme kirjauksilla: uusiutuva energia yli 50 prosenttiin, uusiutuvat liikennepolttonesteet 40 prosenttiin, tuontiöljyn puolitus. Eli hallituksen konkreettiset toimet ja tavoitteet ovat hyvin ilmastomyönteisiä. Samalla kuitenkin haluamme puolustaa myös niitä olemassa olevia teollisia työpaikkoja.

Mitä tulee näihin äskeisiin tukiin: Itse asiassa VATT kritisoi juuri näitä joitain energiatukia. Ketkä olivat hallituksessa päättämässä niiden löperöistä perusteista ja korotuksista vuodelle 2012? Vihreät ja vasemmistoliitto. (Välihuutoja — Hälinää — Puhemies koputtaa)

16.36 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vienti ja etenkin sen tukeminen on taitolaji. Kiina ja monet muut maat pelaavat aivan omilla pelisäännöillä, sen me tiedämme kaikki. Mutta silloin pitää tukea, kun on vaikeaa. Siinä mielessä kannatan ja tuen hallitusta tässä asiassa. Outokumpu ja muut toimijat ovat vaikeuksissa, työpaikkoja on oikeasti tuhansia vaikeuksissa. Mutta kysymys on kuitenkin kauppapolitiikasta, kysymys on EU-tason asiasta, ja sen takia kysynkin teiltä, ministeri Mykkänen: mitä te aiotte tehdä sille, että Kiina ja muut vastaavat hyvinkin aggressiivisesti käyttäytyvät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

maat valtioneuvoston politiikassa pelaisivat samoilla pelisäännöillä kuin me Suomi ja muut EU-maat?

16.37 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä kysymys, ja me olemme ehkä aika isossa tienhaarassa yleensä sen kanssa, päästäänkö eteenpäin maailmanlaajuisessa vapaakaupassa ja reiluissa pelisäännöissä sen eteen, että eurooppalainen ja aasialainen teollisuus olisivat samalla viivalla. On erittäin tärkeää, että tänä syksynä päästään eteenpäin Yhdysvaltain ja Kanadan kanssa sopimuksissa, jotka avaavat tien seuraavaksi Kiinan, Intian, Etelä-Amerikan kanssa auki oleviin EU:n kauppasopimuksiin, joissa pystyttäisiin aste asteelta myös sopimaan niistä pelisäännöistä, mitä tulee valtioneuvostoon, nykyistä tarkemmin. Tämä toki liittyy myös kysymykseen Kiinan markkinatalousasemasta, jota tänä syksynä arvioidaan, ja lopputuloksen täytyy olla se, että Kiina tulee myöskin päästöhinoittelussa samaan suuntaan kuin mitä me olemme tehneet. Tässä on onneksi ympäristöministeri Tiilikainen osaltaan tehnyt hyvää työtä, ja on päästy Pariisiin ilmastopöytäkirjaan johtavien suurvaltojen johdolla ja sikäli eteenpäin ollaan menossa. Itse asiassa hintaerot näissäkin asioissa ovat kaventumassa energian hinnoissa. Ennen kuin ollaan samalla viivalla, minusta on reilumpaa, että teräs tehdään (Puhemies koputtaa) Torniossa kuin Kiinassa, mutta niin kauan jatketaan neuvotteluja. — Kiitos.

16.39 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy puhua tosi-asioita ja faktoja silloin, kun ruvetaan väittelemään erilaisista tuista. Itse asiassa nämä tuet ovat juuri sitä, kun joissakin maissa on esimerkiksi pienempi energiaverotus ja yritetään päästä samalle viivalle teollisuuden kanssa, tai että esimerkiksi Saksa tekee samanlaisia vähennyksiä. Yritetään pitää teollisuutta Suomessa ja kehittää sitä Suomessa, sehän se tavoite on, jolloin sitä on vähän vaikea aidosti verrata.

Toiseksi: Aidosti on myöskin hiilivuotoa. Esimerkiksi terästeollisuudessa on tapahtunut niin, että Euroopassa Kiina toi 9 prosenttia vielä 2004, nyt se tuo 26 prosenttia. Samanaikaisesti Kiinassa ovat CO₂-päästöt lisääntyneet 4 miljoonalla tonnilla vuodessa. Eli on faktoja myöskin tähän suuntaan.

Mutta kysynkin oikeastaan ministeri Tiilikaiselta: On eri puolilla maailmaa tehty myöskin mielenkiintoisia uusia näkökulmia vaikka päästökauppakysymyksiin, että ne laitetaan tiettyihin rahastoihin, joista tuetaan taas niitä uusia cleantech-aloja ja saadaan tiettyllä tavalla uutta vauhtia. (Puhemies koputtaa) Olisiko tämäntyyllisessä mallissa jotain uutta, joka Suomelle olisi myöskin hyväksi?

16.40 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä osa tuota kansainvälistä ilmastopolitiikkaa on se, että eri maissa monin keinoin edistetään juuri sitä puhdasta, päästötöntä teknologiaa, sen käyttöönottoa, sekä myös erilaisilla kansainvälisillä rahastoilla tuetaan maita sopeutumaan ilmastonmuutokseen. Tämä luo vuosikymmeniksi hyvin vakaan ja kasvavan markkinan, ja uskon, että tässä markkinassa suomalaisilla ja eurooppalaisilla yrityksillä on hyvä mahdollisuus kasvaa. Uusia yrityksiä mahtuu, uusia työpaikkoja mahtuu, kunhan meillä on ratkaisuja tarjota ja kansainväliset rahoitusinstrumentit käytetään järkevällä tavalla hyödyksi. Mutta kansainvälinen ilmastopolitiikka antaa tälle hyvän selkänogan, ja tähän mahdollisuuteen meidän kannattaa tarttua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

16.41 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse on viime kädessä valinnoista. Siis meidän, suomalaisten, huipputalousasiantuntijoiden mielestä nyt laitetaan yhteensä satoja miljoonia euroja, jopa yli 600 miljoonaa euroa, vuosittain sellaiseen tukeen, joka tutkimusten mukaan ei ylläpidä kilpailukykyä, ei luo työpaikkoja, mutta pikemminkin estää teollisuuden uusien työpaikkojen luomisen, koska ne teollisuusalat, jotka panostavat uuden ympäristöteknologian käyttöönottoon, eivät saa kotimarkkinoita.

Nyt on kysymys hyvin tehottomasta yritystuesta, ja minun mielestäni ja vihreiden mielestä ei pitäisi luoda sellaisia pysyviä yritystukia, jotka ylläpitävät vanhaa elinkeinorakennetta, vaan meidän pitäisi helpottaa meidän teollisuutta, palvelutaloutta ja yrityselämää uusiutumaan markkinatalouden ehdoin, ja silloin tarvitaan kannustusjärjestelmiä niin, että me saamme edelläkävijämarkkinat Suomeen, uusia aloja kehittymään, ja sillä tuetaan myös niitä vanhoja aloja, niin että ne osaavat tehdä myös niitä uusia tuotteita. Näin ollen myös telakkateollisuudessa se innovaatiotuki tuli siihen LNG-teknologiaan eli uuteen. Telakkateollisuus pelastui uudistumalla, ei sillä, että pidettiin vanhasta kiinni.

Kysyn siis hallitukselta vielä: (Puhemies koputtaa) eikö voisi uskoa reiluun markkinatalouteen, jolloin myös ansiotuloverotusta voitaisiin keventää ja saada kilpailukykyä sitä kautta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, pyydän, että pysytään aikarajoissa, jotka on sovittu: 1 minuutti.

16.42 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä tilanne, jossa esimerkiksi metsäteollisuuden ensimmäisen kerran kymmeneen vuosiin tehdään miljardi-investointia: on suunnitteilla ja lähdössä liikkeelle uusia. Ne perustuvat pitkälle uusiutuvan energian käyttöön, ja on uusia innovatiivisia ratkaisuja. Mutta me tiedämme myöskin sen, että se kilpailukyky koko alalla, myös terästeollisuudessa, metalliteollisuudessa, telakkateollisuudessa, edelleenkin on aika hiuskarvan varassa, miten se toimii. Kun on myöskin niitä puheenvuoroja, joita minä uskon, joita minä haluan kuunnella, jotka varoittavat siitä, että lisäkustannusten luominen tällä hetkellä meidän teollisuudelle, jossa on meille tärkeitä työpaikkoja ja tällä hetkellä kasvua, heikentäisi kilpailukykyä ja voisimme aiheuttaa merkittävää vahinkoa meidän työllisyydellemme, joka on edelleen huonoissa kantimissa, siksi tätä ratkaisua ei mielestäni nyt tässä tilanteessa pidä tehdä. Mutta siinä olette ihan oikeassa, että meidän pitää jatkossa suosia koko ajan ratkaisuja, aina kun tilanne mahdollistaa, jotka ovat ympäristöystävällisiä, jotka ajavat uuden teknologian kehittämiseen. Mutta meidän täytyy edetä tässä kuitenkin niin, että me huolehdimme suomalaisesta työllisyydestä.

16.43 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään tuli tieto, että bkt:n kasvu on tänä vuonna 1,1 prosenttia ja ensi vuonna 0,9. Huolta kannattaa kantaa. Tässä taustallahan täytyy olla kysymys siitä, että meidän vienti on nyt liian heikoissa kantimissa, investoinnit ovat liian vähäisiä. Tähän ajatteluun liittyen on erittäin tärkeää, että päästökauppakompensaatio energiantensiiviselle teollisuudelle pystytään näissä olosuhteissa turvaamaan, koska se on niin herkässä vaiheessa. Meillä ei ole mitään edellytyksiä lähteä nyt muuttamaan.

Toinen asia liittyy siihen, että Finnveran takausvaltuuksia nostettiin, mikä on sekin erittäin tärkeä asia ja viesti siitä, että vienti lähtisi vetämään, mutta kyllä meidän varmaan yri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2016 vp

tystukien tällainen kokonaisuudistus pitäisi tehdä, perata nämä yritystuet, katsoa sitä kokonaisuutta ja ehkä pyrkiä siihen, että enempi tuetaan tällaista innovatiivisuutta, yrityksen liikkeellelähtöä, sen tyyppisiä asioita tulevaisuudessa. Miten suhtaudutte tällaiseen kokonaisperkaamiseen ja uudistuksen tarpeeseen?

16.44 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme varmasti tällaisen kokonaistarkastelun. Tästä on paljon puhuttu, mutta meidän täytyy tätä siirtymää tehdä hyvin huolella ja harkiten, sillä tavalla, että me pystymme antamaan aikaa uusiutumiseen. Meidän teollisuus, esimerkiksi metsäteollisuus, on uusiutunut huiman nopeasti innovaatioiden kautta kohti biotuotetehtaita. Muistaakseni kolmisenkymmentä anomusta erilaisista biotuotehankkeista on tuolla TEMissä nyt sisällä.

Meillä on myöskin iloisia uutisia tuolta investoinnin puolelta. Investointi-, vientitakausrahamäärää on nostettu merkittävästi. Se on positiivinen asia, että kysyntä on siellä lisääntynyt. Myöskin pk-yritysten barometri oli noussut tuplaksi edellisestä barometristä, mikä sekin lupaa hyvää. Meillä on tällaisia varovaisia positiivisia merkkejä, ja näitä meidän pitää nyt pystyä vahvistamaan, niin että tälle kasvun uralle pääsisimme. 2 prosentin kasvu alkaa näkyä sitten jo työllisyydessä. Niissä luvuissa ei vielä olla.

Kysymyksen käsittely päättyi.